

Előfizetési feltételek:

Egész évre 6 frt. — kr.
Félévre . . . 3 " — "
Negyedévre 1 " 50 "
Egyes szám 10 kr.

HALADÁS

Hirdetések díja:

4 hasábos petsor 5 kr.
Nyilttérben . . . 20 kr.
Bélyegdíj egyes hirdetésekénél . . . 30 kr.

Társadalmi, tanügyi, közgazdasági és ismeretterjesztő közlöny.

Szerkesztőségi iroda:

Főtér 5. sz. a., hvá a lap szellemi részét illető közlemények küldendőek.

Megjelen:

Szerdán és Szombaton.

Kéziratok:

Vissza nem adatnak.

Kiadóhivatal:

VOLCZ B. könyvnyomdája. Mindennemű pénzrek hirdetések és reklamatiok ide intézendők.

A párisi kiállításról.

A kiállítási téren lassanként kezdenek rendbe jönni, de magában az egyes osztályokban még mindig foly a munka, a csomagolás, a kalapálás. E hó végére remélhetőleg rendben lesz minden.

Az idegenek mind sűrűbb tömegben érkeznek Párisba; köztük sok előkelőség. Megérkezett Albrecht főherceg is.

A párisi kiállítás nagy sikerét bizonyítja, hogy az első vasárnapon 67,000 frankot, második vasárnapon 78,000 frankot vettek be a belépti díjakból.

Az osztrák és magyar kiállítási bizottságok ugyan egymással együtt működnek, de azért — mint egy levelező írja, — mégis apró féltékenykedések merülnek föl köztük, a mire a magas- s alsórendű vendégeknek a magyar osztály iránti érdeklődése szolgáltatott anyagot. Az osztrák kiállításban csodálkoznak ezen, mert — s nem jótalanul — ipari tulsúlyokra hivatkoznak, pedig a dolog egészen természetes, ha a magyar kiállítás iránt több érdeklődéssel vannak, mint az osztrák iránt. Magyarország politikai küzdelmeivel joggal föl hívja az élő nemzetek figyelmét; a magyar osztályban mindenütt készséges nyájassággal találkoznak. Az ipari érték fölött a jury fog dönteni, az alrendű kiállítóra elég az, hogy távol maradjon az osztrák osztálytól, ha tapasztalja az ottani kiállítóknak, felügyelőknek a komikummal határos udvariasságát. De így vannak vele a magasrendű látogatók is. Az, hogy az osztrák biztosokat a méreg eszi, ha fehér keztyűsen várják a magas s legmagasabb látogatókat, s ezek nyájasan köszönve, az ámuló urak mellett el a magyar osztályba mennek, nagyon érthető. A magyar nemzetről az egész világ beszél, tehát el látogatnak kiállításába.

Mult vasárnap is a walesi herceg nevével s Joinville herceggel a francia osztályból jöve, a fehér keztyűs osztrák bizottságot balra ott hagyta a faképnél s jobbra bement a magyar osztályba, hol egy miskolczi subát vett. A walesi hercegnő s Joinville herceg is tettek vásárlásokat s pedig opál ékszereket, s innen az — olasz kiállításba tértek.

Albrecht főherceg mindjárt megérkezése után másnap elment a kiállításba, hol először az osztrák osztályt tekintette meg, azután a magyar kiállítást. A főherceg, ki polgári öltönyben volt, a francia kiállítást is meglátogatta Berger igazgató kíséretében.

Károly Lajos főherceg e hó 15-én Augsburgon át Pfir gróf neve alatt Párisba utazott. — Hassan pasa herceg, az egyiptomi alkirály fia, ki a legutóbbi háboruban Dobrudánál vezényelte az egyiptomi csapatokat, nagy kísérettel Párisba érkezett s a „Hotel du Rhin“-ben vett lakást. — A dán trónörökös már régebben, a walesi herceg és neje pedig néhány nap előtt elhagyták a francia fővárost; a walesi herceg megígérte, hogy a díjak kiosztására ismét vissza megy.

Egész Párisban elterjedt a hír, hogy e hó 15-én gyújtogatási kísérletet tettek a marsmezői kiállítási épület ellen. Az épületre egy petroleummal megtöltött nehéz ballont bocsátottak, mely valószínűleg gyúnyanyagokat tartalmazott; a ballon szerencsésen leesett a főigazgató épületénél a nélkül hogy szétrobbant volna.

Valami égő tárgy csakugyan röppült el a kiállítás fölött, a mit eleinte meteorának néztek; azonban lég-hajósági kísérlet volt, és ártatlan.

SZEMEN SZEDETT MONDATOK.

(külömböző írókbul.)

Szerelem, humor, élez.

A ki a nőkről akar írni, annak egy Szeráf tolla kellene, hogy arany vagy ezüst papírra írjon, s pillangó szárnyak sugárfóvényével porozzon.

Szeriem mi vagy te? Te vagy az ifjuság gyermek sipja, a fántázia fűnyos buboréka, az érzelem impromptuja, a szem tűzsugára.

Szerelem mit adsz te? Te adsz menyet a földre, fényt a sötétségben, paradicsomot a pusztában, enyhet a hűben, árnyat a hőben. Te adod a könnyet a szemnek, reményt a szívnek, a megnemesülést az érzelemnek, balsamot az epeztő vágynak.

A mindenségnek egyetlen lényben öszpontosítása, s egyetlen lénynek az istenig való fölemelése — a szerelem.

A valódi szerelem nem járja le magát, nem képes lanyhulni, mert az egész lelket betölti. A tüzet hamu borítja, de a csillagot nem.

Örökre megmarad a szerelem a legmagasbb természet költészetnek; kár, hogy az alóéhoz hasonlít, mely csak egyszer virágzik.

Csodálatos az ember, hő kebellet eseng szerelem után, s csak kint arat.

Ne mondjátok, hogy a szerető csatlakozhatik. A szerelem oly kevésbé csal, mint a költészet, mint a művészet. Isteni való van minden szerelemben, minden poézisben, minden művészetben és mint a valóság az igazi művészetben, úgy benne van minden szeretett sze-

relme, minden igaz szerelemben. Ezért a szerelem minden csalódása lehetetlen.

A szerelmesek csevegése olyan, mint a madarak csicseregése. Gyermekek, melyek a dajka mesékhez és Homérhez méltók. Két szerető szív; ne keresd ennél messzebb a költészetet; két szerető csokja: ne keresd enél messzebb a zenét.

Midőn két szerelmes együtt van, a szótlanság a legédesebb. A szerelem mintegy felhalmozódik bennök és egyszerre tör ki.

Könnyű a gyűlölséget, nehéz a szerelmet, legnehezebb a közönyt eltitkolni.

Annyi bizonyos, szépség kellem nélkül, szintelen tűz, egy szép téli tartomány, egy elfogadhatlan váltó.

De kellem szépség nélkül, mágnes, mely titoktélyesen vonz, fény, mely nem vakít, de melegít.

Valóban különös dolog, — a fiatal leánynál a bátorság. Bámul az ember, pedig igen természetes tünemény ám! A két nem akar egymáshoz közeledni s felölti egymás tulajdonságait.

A szerelem a nők életében történet, a férfiakéban csak egy mozzanat.

Mindent meglehet a nőnek bocsátani, csak egyet nem: — ha nincs szive.

Éljünk, szeressünk Letbiám, s nevesük a házsártos vénék szidalmait. Eltűnik a nap, s újra kél de mi hakurta életünk világa kialszik, örök éj álmát alusszuk, melyből ninesen fölébredés. Csokolj meg ezerszer, azután százszor, azután ezerszer, azután még százszor, meg újra ezerszer, és újra százszor. Azután, ha sok ezerszer megcsokoltuk egymást, összezavarjuk a számadást, hogy ne tudjuk hány ezer volt, s más se tudja s ne irigyelhesse; hányszor csokoltuk meg egymást.

Nagyon szegény a szív, mely a tavasz első paosirtája — s első virágának nem örül.

POLITIKAI HIREK.

Suvaloff május 22. este Londonba érkezett, Holnap fog Salisburyval értekezni. Azt hiszik, hogy a békére való kilátás igen csekély mivel Suvaloff a muszka kormány részéről sem kapott lekötelező nyilatkozatokat. Suvaloff a londoni kormánytól nem kapott utasítást, pusztán azon nyilatkozatot, hogy az angol kormány ragaszkodik azon követeléseikhez, miszerint a san-stefanoi szerződés terjesztessék a hatalmak értekezlete elé Suvaloff ezen engedményt nem hozta át, pusztán azt, hogy a muszka kormány hajlandó alkudozásba bocsátkozni.

Alvensleben német főkonzul, mint jól értesült körökben hírlik, kormánya által utasítva lett, hogy tegye magát érintkezésbe a parla-

menti ellenzék vezéreivel és ezekkel buktassa meg a Bratiano-miniszteriumot mely azzal gyanusittatik, hogy titkos egyezséget kötött Ausztria-Magyarországgal Muszkaország ellen.

Az odessai vasuti igazgatóságok Paszjet közlekedési minisztertől parancsot kaptak több nagyobb waggon készentartására, — muszka csapatok szállítása végett. Az odessai vonalon párnapi óta csak két személy- és a katonai vonal közlekedik. E hét elejétől hemzseg a város az ország belsejéből érkező muszka csapatoktól, melyek innen San-Stefanóba szállítatnak.

London, másus 22. Suvaloff háromnegyed 4 órakor Dowerbe érkezett. — Koronatanács tartatott.

Bukarest, május 22. Az oláh hadak Flarma és Terkovesti közt foglaltak állást. Nem igaz, mintha újabb egyezmény kötött volna, mivel a mostani kormány oly egyezményre soha sem nyújtja kezét, melyben a muszka hatalom megszegte az afrikai egyezményt.

Berlin, május 22. A szociáldemokraták elleni intézkedéseket a nationál-liberalok egy töredéke megszavazta.

A hivatalos lap közli a czarevits köszönetét Moszkva kereskedőihöz azon alkalomból, hogy a kalózflotta létesítésére négyszázezer rubelt adtak.

Az Arda forrásainál a muszka kák és a felkelők közt több csata volt. A fölkelők elvesztették hadalásukat, sok halottat s foglyot(!)

A „Prov. Corr.“ írja: A császár valószínűleg június második hetében megy Emsbe. — Suvaloff utjához a békés kiegyezés reményei fűződnek (?) Anglia és Muszkaország közt. Ugy az angol kormány mint a szentpétervári kabinet nyilatkozatai az európai béke fentartásának reményeit biztosítják.(?)

Kivégzés a fővárosban.

Az upesti rablógyilkosság miatt halálra ítelt Rózsa Istvánnak a király sem adott kegyelmet. A legfőbb ítélőszék kegyelmi tanácsának előterjesztésére ő felsege e hó 12-én azt írta rá, hogy a halálos ítélet végrehajtható.

Rózsa István az utolsó napokat nyugtalanul töltötte, várta a királyi kegyelmet, mely iránt nagy reményei voltak. Már több nap óta ismeretes volt hogy nem kapott kegyelmet, de titkolták előtte. A halálos ítélet végrehajtását e hó 20-án reggel 8 órakor adták tudtára.

A budai várban levő törvényszéki terem egész szorongásig megtelt hallgatósággal. Rózsa Istvánt és öcsését Gyulát két-két szuronyos őr vezette a terembe. Kissé halványok voltak, de Rózsa István úgy látszik meghizott a fog-

ságban. Bogisich Lajos elfogult hangon olvasta föl a legfőbb ítélőszék ítéletét, mely szerint Rózsa István kőtől általi halálra, Rózsa Gyula pedig 20 évi ítéletre. Az ítélethez volt fűzve a legfelsőbb elhatározás is mely így szól: Ő császári és királyi apostoli felségnek kegyes elhatározásával megengedni méltosztatott, hogy az igazságszolgáltatás akadálytalanul érvényesíthessék.

A halálraítelt arca nyugodt maradt, de egy mély sóhaj nem tudott vissza tartani. Őcsese meredt szemekkel nézett maga elé.

A törvényszék elnöke mély meghatottsággal így szolt az elíteltnek.

— Rózsa István, önnek számolni kell a földi élettel; halálát holnap reggel veszi az igazságszolgáltatás kezéből. Ön a földi leplet elveszti, de halhatatlan lelke örökké fennmarad. Térjen magába, Istennél és a mennyben a kegyelem. Melléje a latik Istennek felkent szolgálója, ki lelki vigaszul a vallás szent tanait lelkében föléleszti. Ha kívánalmi vannak, módjában lesz azoknak eleget tenni; rokonaitól és ismerőseitől elbucszhat.

— Igen kérem, — szolt akadozva Rózsa István, — had bucsuzhassam el rokonaimtól.

Visszakísérték őket az őrszobába, hogy elbucszanak egymástól. Eleinte egyik sem tudott szólni, később zokogtak. Negyedóra volt engedve számukra s ennek elteltével benyitott az őrszobába a lelkész s egyik védőjük Hets Ödön ki azzal igyekezett Rózsa-t vigasztalni, hogy édes anyja szombatban vitte el személyesen a kegyelmi kérvényt ő Felségéhez, s minden pillanatban várhatja a választ, bízzék tehát az Istenben.

— „Nem lesz abból semmi uram“ — sohajtott föl Rózsa, ki még egyszer megszorítá őcsese kezét, s könnyezve vált el tőle — örökre. Utolsó szavai ezek voltak hozzá: „Isten veled őcsém, őrizzenek a jó szentek, légy becsületes ember és emlékezzél reám!“ Ezek voltak bucsuzavai őcseséhez. Ezalatt előállt a zárt kocsis, melybe a halálra ítélt bűnös néhány örrel s a lelkéssel beült, s sobes vágtatva szállították őt a legszomorubb helyre — a siralomházba a kerepesi úton levő fogházba. A fogház körül tolongott a nép. A kocsiban Rózsa István folyvást sírt, s a paptól elkérte a feszületet. Midőn a fogház kapuján befofogott a kocsis, fájdalommal felkiáltott.

Abba a szobába vezették, melyben a rabok tanulás és imádkozás végett gyűlnek össze. Itt most a közepén egy

kis fehér kendővel lerítt asztalka és két szék állott. Rózsa ekkor szeme elé tartotta kezét és inkább roskadt mint űlt a székre. Azonnal imakönyvet kért melyben néhány perczig olvasott, aztán ismét a papot kérte magához. Hírom fegyveres őr vette körül.

A s i r a l o m h á z b a n .

Rózsa a siralomházban nyugotabb lett. Arzát tenyerébe hajtotta és halványon nézett a látogatókra, kiket olykor köszöntött is, vagy fölállt. „Köszönöm a látogatást.“ Bilincsekbe volt verve. Kívül hullámzott egész nap a sokaság, de csak keveset bocsátottak be.

Az elítelt még délelőtt magához kérette Gombár ügyvédet, hogy kegyelemért Bécsbe táviratozzon, a mi meg is történt. Külömben Rózsa azt mondta hogy ő napok óta sejtette zorsát. A megyeházi börtön udvarán mindig nagyon megnézték, s a ki csak vele beszélt, szájalmas jószívűséget mutatott iránta. Az ítélet kihirdetése előtti napon kitepte bajusszát, és szeretőjének szánta emlékül.

Délután látogatta meg édes anyja ki hasztalanul járt Bécsben. Vele jöttek az elítelt testvérei, ezek közt Pál, ki szerencsétlen őcsesét bátorságra és magába térésre intette. A bucsuzás vagy tíz perczig tartott. Az elítelt maga mondta, hogy jobb szereti, ha egyedül van, mert akkor imádkozik. A pap mellette töltötte a nap nagy részét. A felindulás gyakran erőt vett rajta, zokogott és az imakönyvet forgatta. A látogatók közül többen szívart adtak s pénzt vetettek a tányérba. „A szivarra majd rá gyujtok — szolt az egyikhez Rózsa, de a pénz már nem kell nekem; jó lesz Gyúla őcsémnek.“

Este meggyont, s kedden reggel megáldozott.

Utolsó ebédje mellé fekete kávé is kért, hogy „urasan“ végezze.

Az orvosossal hosszasan beszélgetett Elmondia hogy 1868-ban, midőn katonáskodott, a Somogyban rablókát üldözve egy erdőben talált egy kis könyvecskét, azonban nem emlékszik miféle könyv volt az. Ebben a planéták befolyásáról az emberi sorsra több mindenféle volt írva. Megnézte a scorpíót — melynek jegye alatt született; az volt kitéve, hogy akasztófán hal, ha pedig meg menekül ettől — a mi egy hajszál-tól függ — 52 éves lesz . . . Az orvos megintette Rózsa Istvánt, hogy feküdjék le, mert nagyon kimerült; de ezt nem tette az elítelt, — nygmond — nem tudnék aludni és ha jön látogató

ne mondja reám azt, hogy illetlen ember vagyok.

Rózsa István, védője utján, következő táviratban kért kegyelmet ő Felségétől: „Legkegyelmesebb ur! Engem holnap reggeli 7 órakor felakasztanak. Kegyelem! Kegyelem! Kegyelem! Rózsa István.“ A délben elküldött sürgönyre délután 4 órakor érkezett meg a tagadó válasz az igazságügyi miniszteriumhoz.

Az éjjelt Rózsa mély álomban töltötte. Az a zaj sem verte föl; melyet az udvaron a bitófa felállításához Reggel 5 órakor fölkellettek; a lelkész megáldoztatta, s mellette maradt mind végig.

A k i v é g z é s .

Az utczán a hó 21-én már a kora reggeli órákban összegyűlt a tömeg, de csak a bíróságtól nyert jegyekkel lehetett a vesztőhelyre bejutni, mely a fogház második udvara volt. Itt, a szűk udvaron, a virágzó akácfa közt ásták le a 7 lábnyi magas bitófát. Az udvarra nyíló börtönök ablakait pokróccal fedték le. Katonaszág állt körbe a bitófánál. A közönség vagy száz főre mehetett. Sokan még egyszer bementek a siralomházba, hol Rózsa mozdulatlanul űlt a két gyertya közt és nem tekintett senkire. A lelkész, Lovády Antal terézvárosi káplán halk hangon vigasztalta.

Pontban 7 órakor vezették ki a halálraíteltet az udvarra, hol a katonaszág lábhoz eresztette fegyverét. Rózsa szilárd léptekkel közeledett, de a bitóra függesztve szeméit, megrendült. A bitótól néhány lépésnyire a bírák és orvosok által, s Gyürky jegyző olvasta föl a halálos ítéletet.

Ezután Tóth Gerő királyi ügyész esőndesen szolt: „Hőhér, vegye át, teljesítse kötelességét.“ Rózsa, ki ekkor megrázkodott, a hőhér segédei megfogták s a bitóhoz vitték. Az elítelt reszkető de érthető hangon bocsánatot kért elkövetett bűneiért, s fölhangzott a lépésőre, melyet a pecérek a másik pillanatban elrántottak möla. Közérek hőhér gyors mozdulatot tett fűn a bitófán — és mindennek vége volt. A földi igazságszolgáltatás kötelességét teljesítette. A katonák letérdeltek és a nézők levették kalapjaikat. Hallottá esőndben teit el 10—12 percz, mialatt csak az orvosok hajoltak időnkint a fölakasztott ember testéhez, hogy konstatálhassák a test teljes megmerevedését. Végre az egyik orvos kimondta, hogy a „torló földi igazságszolgáltatásnak elég van téve.“ Ekkor a pap még mindig térden

állva, fenhangon egy miatyánkot imádkozot el, a mit a nézők utána mondtak. A katonaszág sorakozott; tisztelgett a törvényszék előtt és kivonult az utczára. A nézők még egy ideig a bitó körül csoportosultak, de a holttestet csakhamar levették a bitóról s bevitték a „műhelynek“ nevezett baloldali helyiségbe, hova csak az orvosoknak volt szabad belépni.

A holttestet később a Rókus kórházba szállították, boncolásra.

Levelezés.

Gy.-Fehérvárt, 1878. Május 22-én.

A gyula-fehérvári választó polgárokhoz.

Jövő hó 3-án fog a tisztujítás lenni — a leendő tisztviselők kizemelésére bizottság alakult (mely alakításnak azonban vagy semmi, vagy véghetetlen kevés értelme van) a mult vasárnapi azon alakítás alkalmával, csak arra nem fordított figyelem, ha valyon, az itteni orvosi személyek elég és annyi szaktudomány-nal bírnak-é, hogy a közkivátnak, közbizalomnak megfeleljenek? és így azok valamelyikének megválasztása helyes, kívánatos, — szükséges; midőn az orvosi tudomány naponta annyira halad elő, hogy az ember bámulja azt egy felől, midőn látjuk más felől hogy jelenlegi polgári orvosaink, mivel örökké itthon ülnek, és hogy, mint a most néhai pesti hírneves orvos Kováts Sebestyénről olvassuk, utolsó napjág tanult, ókis tanulnának, évente utaznának oly helyekre a hol tanulni lehet, nem tudjuk, nem látjuk, nem halljuk, midőn végre tapasztaljuk, miszerént egy kényesebb s ritkábban előforduló betegség esetében, a beteg kénytelen helyel közzel életveszéljel is járó távoli helyekre tenni kölcséses utazást, tapasztalt orvosoknál segélyt keresni, mivel itt üdvös tanácsra ily esetben nem talál (kivéve egyik már koros orvost, ki már csak kivételesen megy egyesekhez — s ki nem akar lenni városi fizetett főorvos) önként következik jogosan követelni, a választó polgárságtól, mindent elkövetni arra

TÁRCZA

OROSZORSZÁG ÉS AZ Ó VILÁG.

(„L'Homme“-ból.)

— Herzen G. után: Tussai G. —
(Folytatás.)

I Péter ezár az orosz államból európai államot alkotott.

A könnyűség, melylyel a nemzet egy része az európai szokásokhoz alkalmazkodott, s nemzeti jellegét levették, szembeálló bizonyítéka annak, hogy a moszkvai állapotok nem a népélet valódi kifejezése, — csak átmeneti forma voltak. Ott, hol az igazi nemzeti elemekhez nyultak, a nép állhatatosan védekezett. A mezei lakók egész osztálya semmit se fogadott el I-ső Péter újításából. S ez osztály volt igazi letéteményese a nemzeti életnek, melynek alapja Michelet szerint is a Communismus volt. azaz: felosztása a földnek a munkások száma szerint, de távol minden egyénre szóló tulajdontól.

Valamint Éjszak-Amerika személyesíti a XVIII-ik századi Európa köztársasági és bölesészeti elveit, ugy fejtette ki Pétervár az európai monarchismus és bürokrácia elveit egész az eltorzításig. A conservativ Európa utolsó szavát Pétervár mondta el; nem ok nélkül tekint minden reactionarius az absolutismus e Rómája felé.

Milyen erő volt a pétervári önkényuralom kezeiben? Könnyű megítélni az óriásira növekedett államról.

Az I-ső Péteről II-ik Katalinig tartott zavar és gyűlölt kormányzat alatt is anyagilag felöltő gyorsasággal növekedett.

Az orosz állam, miután hatalmába kerített mindent, mihez hozzáfért; miután elvette a Balti tartományokat, Krimet, Bessarabiát, Finlandot, Örményországot, megosztá Lengyelországot, s Törökországtól egyik tartományt a másik után elhódította — végre egy hatalmas vetélytárs előtt találta magát. Ez a levert, el ojtott, s egészen a pétervá-

rihoz hasonló önkényuralommá fajult francia forradalom volt. Oroszország megmérkőzött Napoleonnal, s sok egyéb közreműködésével megtörte azt.

A mint aztán Európa Párisban, Bécsben, Aix-la-Chapelleben, és Veroneban akarva, nem akarva egy orosz ezár hegemoniáját elismerte: a Péter ezár műve be volt fejezve, s a ezári hatalom épen olyan viszonyok közé jutottak, a mint azok I-ső Péter előtt a moszkvai ezárok idejében voltak.

Sándor ezár jól érezte ezt.

S a ezári hatalom — valóban még meg is őrizhető egy ideig; s feltolhatja magát azon eszközök által, mik egy önkényű kormány rendelkezésére állanak; de nem teremthet, nem állithat elé benn semmit a nélkül, hogy oly hangulatot ne idézne elő, melytől óvakodik. Mindaz, mit tehet: — egy külföldi háboru.

S Miklós ezár mégis állhatatosan tartozkodott ettől.

Hogy esik, hogy ez embert utóljára vakmerő bátorság szállta meg,

s orosz keztyűjét oda dobta Franciaország, Khina, Angolhon, Japán, Svédország, s az Egyesült-Államok fejéhez, Törökországot nem is említve . . . ?

Azt mondják hogy elmezavarba esett.

Én pedig kezdem hinni, hogy észére tért.

Ahoz, hogy háborut kezdjen, a legnagyobb bizonyosságra volt szüksége az Európai államok gyávasága felől; szüksége volt, hogy végtelenül megvesse azokat . . . S ezt tette is. Miklós csak zsémbelt a nyugati államokra 1848 előtt, — de nem veté meg azokat. Miklós remegett az 1848-ki forradalom hallatára, s csak akkor nyugodott meg, midőn Cavaignac véres dictaturájáról értesült.

De a kézszerítés után, mit Anglia által elnézett Magyarországra törése alkalmával Ausztriával váltott, jobban megismeré az ő ellenséges barátainak helyzetét. Lassan nyomról-nyomra leste ki azok kicsinység-

nézve, hogy a leendő városi főorvos olyan legyen, ki nemcsak hogy végzte iskolai orvosi tudományát, s be állott ide, oda orvosnak, hanem gyakorolta legyen magát, ha nem más, bár nagy hazánk oly korházába, hol ezer meg ezer beteg fordul meg csaknem annyi betegséggel, s ott hírneves orvosok oldala, s oktatása mellett annyi tudományt és tapasztalatot gyűjtött magának, hogy a szenvedő ember nyugodt lélekkel bizza magát illetőleg betegsége gyógyítása alá — azért tehát, elodáztatlan kötelessége a választó polgárságnak félre tenni minden személyes tekintetet, s oly városi főorvost választani — ki nem csak a 80 választó polgár kívánalmainak (ha ez igaz, mit kedvem volna isszonyuan tagadni) hanem az egész városi lakosságnak és vidéki lakosok várakozásainak feleljen meg, — s ha azt nem teszik, úgy mehetnek jeget aszalni ázsiába.

Osztán kérdelem: hát, a jelenlegi barom orvost csakugyan újra meg válasszák-e? ha igen, — ezen becsületes emberre csak az szavazhat kinek soha egy fark marhája sem volt, nincs, s nincs is reménye arra hogy legyen — kinek legparányibb fogalma sincs arról, mit ér egy szakértő barom orvos; s mily szükséges egy ilyen — Dixi et Salvavi animam meam.

r. 1.

Lapunk előfizetőihez.

A jövő hó 1-től lapunk a Gyula-Fehérvári nyomdában fog nyomtatni; szükségessé teszi ezt a tordai nyomda elfoglaltsága.

Előfizetőink tehát júniusra nézve is teljesen kárpótoltatni fognak.

a kiadó hivatal.

H i r e k .

— A helybeli unitárius középiskolában az ötödéves háláünnepelely a jeltörök emlékére f. évi május 30-án d. u. 3 órákor tartatik meg az

gét, kislelkűségét, tudatlanságát, s így fogott háboruhoz. S fogadnak-e önök, hogy győzelmesen kerül ki, ha váratlanul egy harmadik mindkettőjük közös ellensége közben nem lépik? Értem a forradalmat.

„Ez esetben le a háboruval inkább nyilvánítsuk magunkat mindnyájan legyőzött felelnek; áldozzuk fel Törökországot, engedjük át Konstantinápolyt semhogy a csárral szaksítsunk.“

Ime, így okoskodnak a diplomaták, bankárok, és mások, kik azt tartják, hogy abban áll conservatismus, hogy ne eresszük ki a marokunkban levő 5 francot, hunyjunk szemet a holnap veszélyei előtt . . .

Jó, engedjétek; ne viseljétek háborut; — de tudjátok meg, hogy akkor, a helyett, vagy Miklóssal, vagy a forradalommal állnátok szemben, megkapjátok együtt Miklóst is, a forradalmat is.

(Folyt. köv.)

intézet nagytermében melyre az érdeklődőket tisztelettel meghívja az intézet igazgatója.

A tordai unit. köz. tanoda igazgatója által folyó hó 19-én rendezett májálison a helyszínen maradt egy gyermek kabát és egy posztó gallér, megtalálhatni e tárgyakat Kovács János Kisegítő pénztári küldöncznel.

— **Csongvai Domokosné** uró neve, a tordai nő-egyletről írt múlt számu közleményemből, az egylet új választmánya névsorából kimaradt, mit helyre igazítani ezennel kötelességemnek tartok. Egy rész. tag.

— **Száz ember veszett el Párisban.** Egy táviratban olvassuk e hó 15-ről: hogy egy gyermekjáték kereskedésben explozió történt, melynek következtében öt emeleti omlott össze. A duraság oly erős volt, mintha ágyukat sütöttek volna el. Az utcán több járókelő sebesült meg. Még nem tudható határozottan az elhunytak száma, de körülbelül százra tezik. Nyolevan család maradt hajlék nélkül e szerencsétlenség következtében.

— **Házasság akadályokkal.** Egy 70 éves agastyán, kinek számos gyermekei és unokái vannak. Hentayban e hó 7-én oltárhoz vezetett egy 18 éves leányt. Az esketést az utódek és a nővérek mindenáron megakarták akadályozni. Bántalmazták az agg vőlegényt és a fiatal menyasszonyt, sőt ruhájokat is leszakgatták. A násznépet is csak a rendőrség közbelépése mentette meg az insultálástól. Az esketés borzasztó ordítás között egy hátsó ajtón voltak kénytelenek menekülni az utódek dühöngése elől.

— **A pápa elutazni készül Romából.** Az olasz kormány kijelentette, hogy a garancia törvényt, ha a pápa vidékre menne kiterjeszti új tartozkodási helyére is. A pápa tehát hírszerint Péter és Pál napja után hétfőn a monte casinói zárdába vagy perugiába megy 4—5 hétre. — Ennek kapcsán fölemlítjük, hogy Perugiában a választók lajstromjának revisiójánál az a kérdés merült fel, hogy a Pecci Gioachino név, tekintve a pápa souverain jogait, kitörültesse-e a lajstromból vagy nem.

— **Rejtélyes eltűnések.** Nagyváradon négy család van olyan, mely a Nagyvárad szerint nem tudja hogy a család fő három-négy nap óta hová lett. Egy kereskedő, egy bérlő, egy hivatalnok és egy hivataloszolga tűnt el családjából.

Püspök és rabbi. „P. L.“-nak írják Pécsről, hogy az ottani főrabbi dr. Kohnt Sándor terjedelmes talmud szótáron dolgozik, melynek kiállítása ezerekbe kerül. A bécsi akadémia jelentékenyen előmozdítja segélyével e tudományos munka létesülését. A hath. klerus is pártfogolja. Azonkívül, hogy a főpárok majd mind előfizettek, Dulánszky pécsi püspök még külön 100 frtot is küldött a főrabbinak a költségek fedezésére.

— **Orvosi látogatás.** — T. asszony kedves fiatal hölgy, de gyakran betegeskedik. Néha két héten át is őrzi a szobát, de férjének neje e gyöngékedése nagy aggodalmakat okoz. T. ur végre arra a gondolatra jött, hogy talán háziorvosa hanyag s nem fordít elég gondot betegére. Egy nap tehát megkérdezte a szobaleányt, hogy rendszeren jár-e a háziorvos? — „Hogyne kérem, sőt ha jön, rögtön be is zárja a szobát.“ — Következő nap a háziorvosnak felmondott T. ur és e-odálatos, az új orvos — egy 70 éves öreg ur — első látogatása után meggyógyult a menyecske.

— **Bátor menyecske.** Egy szathmári asszony 11-én viradóra valami zajra ébredt föl. Kimegy az udvarra, s csakhamar meggyőződik hogy nem rosszul hallott, mert jár valaki a padláson s mint később kitudt — nem valamiste-nes szándékból. Erre figyelmeztette

őt az is, hogy a padlásajtó elébe létra volt támasztva, mely még az este nem volt ott. Elkaptá tehát a létrát, s várakozott míg az illető menekülni akar, mi csakhamar be is következett. S im leugrik egy vitézlő baka, kit a fiatal menyecske rögtön nyakón ragadott, s minden erőlködése dacára — bár sok ütleg árán — sikerült a tolvajt mindaddig fel tartóztatni, míg a férj is ki jött, s annak segéljével megkötözvén a meneküléskor is pár darab fehérneműt rejtegető katonát — mint a „Szathmári Közlönye írja — átszolgáltatták az őrzőhatárnak.

CSARNOK

Rezeda és háromszínű viola.

Heine azt mondja: illat a virágok érzeménye, és mint az emberi szív éjjel, midőn magát egyedül s a vizsga szemek elől elrejtve tudja — mélyebben érez; úgy látszik a virágok is szégyenkeznek, csak a titoktelyes homályt várják, hogy magokat érzeményeiknek átadva édes illatot leheljenek ki.

Ugy látszik, mintha a szellemes költő e szavait a pompátlan rezedára gondolva írta volna, mely a maga egyszerűségében, kedves és jótékony üdeségével oly mélyen érdeklí kedélyünket, s egyformán kedvenze csaknem minden népnek.

A rezeda is keleti származású; Berberhonban találták s először 1752-ben hozták Európába; tehát alig egy századja, hogy virágos kertekben honos lett. Ez az egyszerű, színtelen virágcsa nagy és titoktelyes talánnya a természetnek, valóságos feladata a tudománynak, mely száz meg száz gondolkodó főt foglalkodtatott, a nélkül, hogy sikerült volna meghatározni a fajt, melyhez tartozik. A szerény, ártatlan rezeda tehát teremtési titok, s ez megfelel hazája jelleminek, Egyiptusnak, az Izis hazájának.

Azonban ez nem akadályoz, hogy nyájas ismerősünk, kedvenz barát-nőnk, sőt bensőbb meghittünk ne legyen, mind ama virágok között, melyeket sem ablakunkban, sem kertekben nem nélkülözhetünk; s a virágtenyésztők nem is sajnálják a fáradságot, hogy e kedvenzünk megszerezhetését megkönnyítsék. Genf és Lüttichben a rezedacultúra nagy virágzásra jutott; vannak ott nevezetes rezeda kertészek, kik valamint más téli növényeket feles számban ápolnak, s azokat mindenféle — még a tengeren túl Angliába is elszállítatják. Berlinben is a rezeda tenyésztés nagy felkarolásnak örvend s egyik fontosabb cikkévé vált a kertészeti iparnak. Már néhány évvel ezelőtt híres volt Límprecht a maga rezedáival. Tizenégy nap alatt két ezer, egy hónap alatt négy ezer rezeda cserepet adott el, s cserepét két porosz garason (10 kr.) kapva kapták. Jelenleg valami hatszáz berlini díszkert természetli óriási mennyiségben. Szombatonként szekereken viszik az utcákon, hol különösen a szegényebb osztály elhervadt cserepeit cseréli ki. Kiszámították, hogy ily módon legalább is ötvenezer rezeda cserep adódik elhetenként.

A kertészeti ipar nagyon buz-

golkodik, hogy más-más színt s válfajt állíthassan elő. Megkülönböztetik már az illatos nagy virágú (odorata ameliora) s az új, tömött, piros virágvégű (nana compacta multiflora) rezedát. Gyakorlati alkalmazást azonban még eddig csak egyik faja, a közeti rezedá nyert; ez nálunk vadon nő, s Angliában, délfrenciaország — és Hollandban műszaki célokra használják. Mint festő fü igen szép és finom sárga színt ad, s minden kelmét fog. E rezedá szagtalan.

Hasonló közkedveltségnek örvend a háromszínű viola, a gondolat, az érzelm tolmácsa, melyet ágyásainkban a rezedával gyakran együvé vetünk. Ismeretes az a rege, hogy a viola eredetileg tejfehér volt, de egy szenvedélyes órában találta Amor nyila — melyet különben Diána szívének irányzott volt — s attól a perctől fogva piros lett, s most ezt mint szerelmi sebet hordozza. E virághoz a görögöknél igen sok, gyakran mély értelmű mondák fűződnek, s e mystikus jelleget a középkoron keresztül is megtartotta. Ugyanis a háromszínű violában a három egység symbolumát látták, mivel a keresztény hittan szerint, a világos háromszög, melynek közepében egy nyitott szem van, a mi mindenestre szembeszökő a violánál — a szent háromságot jelképezi.

(Vége köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Piaczi árjegyzék.

A tordai vásárra 1878. május 18. hozott tárgyaknak

1 hectoliter Tiszsa buza	8 frt 50 kr
„ Tavasz buza	8 „ 25 „
„ Elegeybuza	7 „ — „
„ Rozs	6 „ 50 „
„ Arpa	5 „ — „
„ Zab	2 „ 75 „
„ Törökbuza	6 „ 50 „
méter mázsa Széna kötetlen	2 „ 50 „
méter mázsa Alomszalma	— „ 38 „
Tüzi fa köbméter	2 „ 70 „
1 kilogramm Marhahus	36 „
„ Disznóhus	56 „
„ Turó	48 „

Bécsi tőzsde.

1878. 24/5.

Magyar arany-jaradék	86.75
Magyar) kincstári utalvány 1 kibocsát	120.50
Magyar) kincstári utalvány 2 kibocsát	111.50
Magyar kel.-vasut elsőbbség 2 kibocsát	72.90
Magyar állami kötvény 1876.	65.75
Magyar vasuti kölcsön	100.—
Magyar földtehermentesítő kötv	79.60
Temesvári földtehermentesítő kötv.	78.—
Erdélyi földtehermentesítő kötv.	76.75
Horvát-Szlavon földtehermentesítő kötv.	—
Magyar szőlő váltáság kötv.	82.—
Oszt. egységes államadosság papban	62.50
Oszt. egységes államadosság ezüstben	85.05
Oszt. aranyjaradék	72.—
1860. állam sorsjegy	114.—
Oszt. nemzeti bankrészevény	798.—
Oszt. hitelrészevény	218.40
Magyar hitelbank	198.25
Ezüst	105.15
Cs. k. arany	5.69
Napoleonidör	9.66
Német birod mark	59.70
London	120.85

H I R D E T E S E K.

VOLCZ és TÁRSA

Könyv és Papirkereskedésében Tordán kaphatók:

Vonalzott és tiszta könyvek; Hivatalok, egyletek magányzók, ügyvédek kereskedők, jegyzők és mindennemű iparral foglalkozók részére, vászonba vagy papírba kötve dús választékban. Másoló könyvek Kereskedők, Irodák sat. részére.

Előfizethetni – illetőleg előjegyeztetni – lehet a következő művekre:

PETŐFI SÁNDOR összes költeményeinek képes diszkiadására, füzetekben, egyes füzet ára 40 kr.

Kálmán a Szegedi Lelencz vagy Konstantinápoly rózsája című nagyhatású regényre TIHAMERTÓL, mely a folyamatban volt keleti háborut öleli fel és ebből meríti tárgyát, egyes füzet ára 25 kr. mely összeg a füzetek átvételekor fizetendő.

Az Ördög fia című regény füzetekre. ára 25 kr.
Ugyan ezek német nyelven is megrendelhetők.
Továbbá Szulejka vagy a Három Gyöngye című regény füzetekre. 25 kr.
Ugyan e művek megrendelői rendkívüli kedvezmény árakon megrendelhetik azok

OLAJNYOMATU JUTALOM KÉPEIT is VÁSZONRA SZÉLES ARANYKERETBEN, megtekinthetők e képek valamint megrendelési feltételei is.

Vidékre járó ügynökünk szintén elfogad minden nemű előfizetést és előjegyzést.

SZÉPSÉG! IFJUSÁG!
felülmulthatatlan
BŐRSZÉPÍTŐ-SZERNEK
lett a hölgyvilág által általánosan elismerve, a hivatalosan megvizsgált, kitűnő, ártalmatlan, valódi

RAVISSANTE

Dr. LAUSSE-tól, PÁRIS-ban

Ezen világhírű bőrtisztító-szer valamennyi szépség-pítő-szer között leghitelesebb és leghatásosabbnak bizonyul szeplők, napégés, rezesség, sárgafoltok, pör-szenések, kiütések, himlőhelyek, sömör stb. biztos eltávolítására.

A RAVISSANTE az arcszínnek feltűnően szép, halvány rózsaszínű, bársonyszerű fiatal üdéséget ad, a bőrt és kezeket gyöngéddé teszi, a lég behatásától megóvjaa s gyöngéd bőrt szerez a legkésőbbi öregségig.

Budapesten kapható valódi minőségben **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszerész urnál, király-utca 7 sz.
Kolozsvártt **VALETINI ADOLF** ur gyógyszerertárában.
Tordán **TRAJANOVITS EDE** ur gyógyszerertárában
Nagy eredeti üvegtok ára 2 f. 50 kr. Kis eredeti üvegtok ára 1 f. 50 kr.

KÖZPONTI SZÉTKÜLDÉSI RAKTÁR:
SCHWARZ HENRIK
Budapest, Mária Valeria-utca 9 sz.

Figyelemreméltó
idegbajok- és nehézkórban
szenvedőknek
Legujabban feltalált gyógymód
Számptalan hálaíratot
mutathat fel sikeres gyógyításról
Sylvius Boas
Specialista idegbajokban
Értekezhetni reggel 8 órától este 8 óráig
BERLIN SW.
Friedrichstrasse 22.
Levélbéli megkeresésre is.

SYLVIUS BOAS urnak
Berlin Friedrichstrasse 22, I.
az Auxilium orientis feltalálója
Specialista idegbajokban

Igen tisztelt uram!
Hosszu évek óta idegbántalmakban szenvedek s miután e betegség elviselhetlené vált, segítséget kerestem a Tiflis, Odessa és Bécs leghíresebb orvosainál, kiknek rendelése azonban pillanatnyi enyhülésnél egyebet nem eredményezett.
Ekkor megismerkedtem egy emberrel, ki az előtt az enyémhez hasonló bajban szenvedett s ön által sikerrel, gyógyított. E férfi azt állította, hogy ön csodákat művel s valóban helyre állított egészsége a legjobb bizonyíték volt. Elhatároztam tehát önhez fordulni s hála az égnek ön meggyógyított s vissza adta nekem az életet. Örömmel nem bírom e felett kifejezni. Fogadja e 300 rubelt mint hála egy kis jelét. Legyen azonban meggyőződve hogy hazámba vissza térve első dolgom leendő elismerésemet még jobban kifejezhetni.

Abamelik Joen herceg.
Tiflisből a fekete tenger mellett.

Rövid idő alatt és sikeresen gyógyít
(15-102 107)
Díj csak sikeres gyógyítás után fogad el.

Alolirt mint Tordán letelepedett

ÉPÍTŐ PALLÉR

tisztelettel tudatom a n. é. közönséggel, hogy a legjutányosabb árak mellett elvállalok mindenféle építkezt és javítást kő téglá és fa anyagokból, ugy a kőműves valamint az ács munkában,

telyes tisztelettel

BIRÓ LAJOS,
kőműves pallér.

Lakásom, Kastély 707 szám.

Bizonyítvány.

Melyszerint alolirt — ezennel bizonyítja hogy kőműves pallér Szász-Régeni Biró Lajos Hadréven egy kilencz szobájú épületet — aránylag rövid idő alatt — az izlésnek meg felelőleg becsületesen — és jól el készített: s az egész munkálati idő alatt szerénységéről józanságáról és szorgalmáról tanuskodott: s következőleg mint értelmes és becsületes ember bár kinek ajánlható.

Hadrév, 1877. Oktober 20-án.

Miksa Elek.